

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo in petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krome. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poština, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Nanočina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Nekaj o starostnem in invaliditetnem zavarovanju.

(Poročilo I. Lešničarja na občnem zboru krajevnega odbora „Nar. str.“ v Mariboru dne 24. okt. 1908.)

V jesenskem zasedanju državnega zbora bo tedaj podala vlada načrt zakona o zavarovanju za starost in onemoglost. Ta načrt bo izpolnitev obljube v prestolnem govoru ob otvoritvi novega ljudskega parlamenta. Dne 17. julija je ministerski predsednik baron Beck v državnem zboru znova razpravljal o tej točki. Vendar pa ministerska izjava v tej stvari ni popolnoma jasno stilizirana, zato je vzbudila najrazličnejše nade v onih stanovih, na katere se bode starostno in invaliditetno zavarovanje raztezalo. (Da je ta nejasna stilizacija bila posameznim strankam povod za demagogijo, o tem ni treba posebej govoriti.) Ta nesigurnost pa se tiče pravzaprav le jednega dela zakona. O drugem, mnogo obsejnejšem delu, kateri bode obsegal poleg reforme zavarovalnic proti boleznim in nezgodam tudi starostno in invaliditetno zavarovanje delavcev, smo zadostno poučeni iz vladnega (Koberberjevega) programa od decembra 1904 in iz obravnave raznih posvetovalnih zborov, katerim je bil ta program predložen v presojo. Dvomi o tem delu vladnega načrta so omejeni na ta-le določena vprašanja: ali se naj sprejme v zavarovanje poljedelske in gozdne delavce, delavce na domu in nestalno delavstvo, ali bodo uvedene prehodne določbe, katere bi omejile izločenje postaranih delavcev, kako bode izvršeno saniranje zavarovalnic proti nezgodam, kakšna bo organizacija nove zavarovalnice za starost in onemoglost itd.

Druga pa je z ostalim delom predloga. Tam ne vemo prav nič gotovega. Izjava vlade se da razlagati kot

obljuba, da bodo sprejeti v starostno in invaliditetno zavarovanje takozvani domači obrtniki, t. j. obrtniki, ki delajo na zalogo, o katerih zavarovanju se govori na odločen način že v vladnem načrtu z l. 1904 in v najnovejšem času tudi v načrtu o uravnavi konfekcijskega dela na domu (za obleke, perilo in obutev). Večina (posebno pri nas) pa misli in trdno pričakuje, da bode zakonski načrt obsegal tudi starostno in invaliditetno zavarovanje malih kmetov in obrtnikov. V tem oziru se vsled demagogičnih obljub posameznih strank splošno pričakuje od zakona popolno preskrbljenje v starosti in onemoglosti. Podžigajo se pretirane nade malih ljudi, kateri pa utegnejo doživeti bridko razočaranje. V resnici namreč ne morejo take zavarovalnice prekoračiti neke primeroma nizke mere. Na Nemškem p. pr. je bil povprečni letni znesek invaliditetne in starostne rente 155 M (170 kron) na leto (za l. 1903) in vendar je bilo treba v istem letu 225 milijonov mark državnih prispevkov; povrh tega v Nemčiji, kakor bomo videli pozneje, niso zavarovani mali kmetje in obrtniki.

Moramo tedaj ljudstvu odkrito povedati, da bo ta zavarovalnica le skromna podpora, katera bo omogočevala le v zvezi s podporo za reveže ali v zvezi z lastnimi skromnimi prihranki nekako človeka dostojno preskrbljenje. Gotovo imajo za to isto pravico kakor delavci tudi drugi sloji prebivalstva, predvsem mali obrtniki in mali posestniki. Ti vrše dolga leta enako težko delo ter živijo v enako žalostnih gospodarskih razmerah; vemo nadalje vsi, da si tak človek še težje poskrbi za svojo starost ali bolezen ko pa boljše plačani delavec. Ako se posreči vladi pritegniti te sloje prebival-

stva k starostnemu in invaliditetnemu zavarovanju, potem bo stala Avstrija na polju socialnega zavarovanja hkratu na čelu vseh držav, kajti podobno razširjeno starostno in invaliditetno zavarovanje še ni nikjer drugod izvedeno. Pravim, ako se ta poskus posreči, kajti težave, ki se stavijo podobnemu razširjenju starostnega in invaliditetnega zavarovanja na pot, so neizmerne. Nemčija, katera je svoj čas izvedla starostno in invaliditetno zavarovanje pod vplivom mogočne Bismarckove osebnosti, se je odločno uprla vsem željam, da se pritegnejo tudi samostojne osebe (in med te računimo male obrtnike in posestnike) obveznemu zavarovanju za starost in onemoglost. Na usta grofa Posadowskega je izjavila vlada l. 1905: „Ne smemo se spustiti na pot, ki bi napravil iz Nemčije en sam zavarovalni zavod“ in „kdor hoče biti samostojen, mora imeti moč skrbeti sam za svojo bodočnost, mora sam prevzeti riziko svojega začetja“.

Težave, katere so že pri zavarovanju delavcev jako velike, naraščajo vidoma kakor hitro zapustimo krog nesamostojnih oseb. Takoj pri omejitvi kroga oseb, na kateré se naj raztegne zavarovanje, naletimo na velike zapreke. Kdo so mali obrtniki in mali kmetje? Ali naj sprejmemo kot temelj omejitve letni dohodek ali število delavcev, ki so pri obrtniku v delu? V prvem slučaju je praktična izvedba jako težavna. V drugem nimamo sigurnosti, da ne pritegnemo v obvezno zavarovanje oseb, katere so po svojih gospodarskih razmerah in višini svoje izobrazbe zmožne skrbeti same za se. Temu se pa moramo izogniti.

Na obvezno zavarovanje moramo gledati kakor na potrebno zlo, kakor na vmešavanje države v svobodno od-

ločevanje državljanov, prisilenje gotovih slojev prebivalstva, da skrbé za svojo bodočnost. Pa še mnogo drugih pogreškov ima zavarovanje, katero organizira država. Kako važno in objednem težavno je natančno določiti krog zavarovalne dolžnosti, vidimo posebno na zavarovanju privatnih uradnikov, kjer še sedaj ni dan zadovoljiv in točen odgovor na vprašanje, kdo so privatni uradniki? Ta okoliščina je pa že dala in bo še dala povoda k neštetim sporom in pravdam.

Temu podobno je tudi drugo osnovno vprašanje: Kaj naj si mislimo pod invalidnostjo? Prej omenjeni program za delavsko zavarovanje (iz leta 1904) ponavlja nemško definicijo invalidnosti po nemškem zakonu iz leta 1899. Ta definicija opredeli invalidnost v nezmožnosti, izvrševati kako delo, kakršno lahko zahtevamo od zavarovanca z ozirom na njegove zmožnosti, izobrazbo in osebne razmere. Druga je invalidnost v poklicu. To je nezmožnost opravljati svoj dosedanji poklic, na katero se več ali manj naslanja novi zakon o zavarovanju privatnih uradnikov. Kakor vidite, je tvorenje določnih pojmov tukaj zelo težavno, pa tudi zelo potrebno. Kajti od tega je eventualno odvisen ves finančni uspeh ogromnega dela. Za obrtnike in poljedelce bi bilo potrebno porabiti invalidnost v poklicu. Vendar pa je pokazala poskušnja na Nemškem, kjer je bilo dosedaj v rabi odškodovanje v smislu slednje definicije invalidnosti, da so zgubili zavarovalni zavodi vsled slabe interpretacije zakona finančno ravnotežje. Zato bi bilo potrebno porabiti za preračun premij čisto druge matematične podlage nego one, na katerih so proračunjene premije v vladnem programu. Žalibog pa drugih ni. Konec prih.

LISTEK.

Primož Trubar.

K njegovi štiristoletnici.
(Dalje.)

Za polemizujočega propovednika je usposabljal Trubarja priznan govorniški dar, ki ga je pomagala razviti gotovo tudi prijetnost organa in prikupnost nastopa. Vsak stavek priča o stremljenju po glavni lastnosti ljudskega govornika, ki hoče doseči trajen uspeh: govori tako, da bode smisel tvojih besed razumel in ohranil tudi najpreprostejši človek! Z nagovorom skuša vzbuditi v slušateljih ali čitateljih razpoloženje domačnost in zavest skupnosti z govornikom: zdaj jih nagovarja kot „ljube brate“, zdaj kot „izvoljene božje“, zdaj zopet kot „ljube Kranjce inu Slovence“. Njegov slog je je kramljajoč, širok, razblinjen, isti

pojem označuje zaporedoma z dvema, tremi, tudi več besedami. Razven sveto-pisemskih zgodeb vpleta tudi povesti posvetne zgodovine, ki mu služijo posebno kot primeri kazni božje. Razmere sive preteklosti prilagoja predstavam svojih poslušalcev in s sporednicami iz njihove neposredne okolice pojasnuje svojo razlago. Tako-le istodobno-domače vam slika Boga očeta, da mu je postalo v nebesih najbrž prevročé, pa je odšel na zemljo in „hodel po paradižu po puldnevi v tim hladu“; in predstavlja Adama ter Evo, ki „sta vkupe splela figovu listje inu sta sebi starila bregeše“; in predočuje hinarca, kateri je Kristusa vprašal, „kaj bi imel djati, de bi v nebesa prišal“, kot „judovskega doktorja“; in prisposodablja židovsko-rimsko razmerje Kristosove dobe razmerju med kristjani in Turki ter pripoveduje, da so morali židi „po sili zubper nih

volo timu rimskimu cesarju te štivre, pravde inu cole plačovati“ in „bili tej rimski ajdovski gosposčini podverženi, kakor so... ti kerščeniki tim Turkom, kir v tih zdolenih vogerskih, v vezi-jaskih, krovaških, v Bosni inu v serblanskih deželah prebivajo“. In tako-le rahlo vam je znal dramiti in upotrebiti želje, ki so dremale v srcu slovenskega kmeta, da razloži z njihovo pomočjo pomen besede, katera mu je bila postala bojno geslo.

„Ta beseda euangelium je ena gerška beseda, ta se mora v to slovenščino tolmačiti enu dobru selstvu oli en dober glas, oli eni dobi veseli marini [marni = govornice], od katerih ti ljudje bodo veseli, od nih z veseljem govore, radi poslušajo inu drugim pravijo. Koker de bi zdaj en letak dober risničin glas inu marin k nom prišal, ti Turki so od našiga gospodi krala inu od nega sinou iz vseh Slovenskih,

Hrovaških inu vogerskih dežel, iz Bosne inu iz Konstantinopola cilu pregnani. Zatu mi inu vsi naši otroci se ne bomo vže več bali Turkov, bomo žiher inu mir imeli pred vsemi našimi sovražniki. Ne bomo več štivr dajali, ne težkih tlak delali inu bodo naprej vže vselej dobra rodovita lejta. Oli kadar se enimu lačnimu oli žejnimu pravi, on bode imel eno dobro večerjo, jejsti inu piti zadosti. Oli enimu, kir v ječi za život sedi, on bode na jutrišni dan prez vse martre inu štrajfinge prust izpuščen. Oli enimu bolniku, kir velik betež ima inu na smrti leži, on bode čez dva dni spet cilu zdrav etc. Takim dobrim veselim inu troštivim marinem vsem bi mi mogli tudi reči inu dati tu ime euangelium.“

Dalje prihodnjšč.

Politični pregled.

Domače dežele.

Da je kriza čeških ministrov prav za prav kriza celega Beckovega koalicijskega kabineta, to končno priznavajo tudi nemški „naprednjaki in nacionalci“. „Prager Tagblatt“ poroča celo, da poda baron Beck demisijo celega kabineta, da bode pa poverjen sestaviti novo ministerstvo, v katerem bodo sedeli razven Biennertha, Korytowskega in Georgija sami novi možje; večina novih bode iz poslanskih krogov, nekateri pa tudi iz gosposke zbornice. Ako bi se ta poskus ponesrečil, sestavi isti baron Beck uradniško ministerstvo, katero bi bilo nemškimi „naprednjakom in svobodomiselcem“ še najbolj povšeči, kajti ta svobodoljubna in samozavestna gospoda se čuti srečno in blaženo samo pod policijsko vlado in v varstvu bajonetov.

Nemško nacionalno in „napredno“ dijaštvo je uprizorilo minolo nedeljo svoj demonstrativni sprehod po Prikopeh v Pragi s slavno znanimi pestrimi čepicami na glavah. Policija je napravila mogočen kordon, da je nemške demonstrante, ki so na tak skrajno frivolni način meščanstvo izzivali, ubranila pred batinami. Policija je na to nemške demonstrante porinila v nemško kazino, od koder so lahko potem pod njenim varstvom posamič ali v majhnih skupinah odhajali domov. V zahvalo za to obrambo so nemški burški policiste v veži kazine prav pošteno pretepali, rektorja nemške tehnike in nemške univerze sta pa šla k namestniku protestirat proti nasilstvu češkega meščanstva in proti postopanju policije, češ, da je z nemškimi burški grdo ravnala. Tako so ti nemški izziivači postali naenkrat narodni mučeniki in narodni junaki. Na tak način se bori nemško meščanstvo in njih visokošolska mladina s profesorji vred na početku XX. stol. za nemško kulturo in za pravice „zatiranega nemštva“ na Češkem.

Češko dijaštvo je imelo v nedeljo shod za drugo češko vseučilišče. Shoda se je udeležilo nad 4000 čeških visokošolcev. Po zborovanju je korakalo vseh 4000 čeških dijakov korporativno po mestu in tudi čez Prikope, tiho, mirno in dostojno, brez izzivanja, brez petja in krika. S to nad vse dostojno in impozantno manifestacijo je češko dijaštvo pokazalo, da stoji v vsakem obziru visoko nad nemškim. Želeti bi bilo, da bi se tudi češko meščanstvo ravnalo po tem vzgledu ter ne dajalo več prilike, da bi se na tak način, kakor v nedeljo in tudi že neštetokrat prej delali iz teh nezrelih in od alkoholizma degeneriranih izziivačev in pretepačev nemške „mučenike“ in narodne junake.

V ministerstvu notranjih rečij bodo kmalo dovršene vsa posvetovanja o starostnem in invaliditetnem zavarovanju ter je upati, da bode zakonski načrt v kakih 14 dneh dovršen.

Deželnozbornske volitve v splošni kuriji v Istri so končane. Izvoljeni so vsi 4 kandidatje političnega društva za Slovence in Hrvatse v Istri in sicer gg. Pangerc, Flego, dr. Kurelić in prof. Spinčić. Klerikalni Štrajni je ostal kljub vsej nečuvstvu strastni in ostudni klerikalni gonji proti Pangercu v neznaatni manjšini. Izvoljena sta nadalje še dva ital. liberalca, en socialni demokrat, v enem okraju bode pa potrebna ožja volitev med ital. liberalcem in ital. kršč. socialcem.

Na Nižjeavstrijskem je bilo izvo-

ljenih v splošni kuriji 58 poslancev od katerih so dobili soc. demokratje 6 mandatov, vsi drugi so kršč. soc. V prejšnjem deželni zboru je bil en sam soc. demokrat. Da so soc. demokratje dosegli navidezno tako majhen uspeh, treba pripisovati določbi, da zadobi vsakdo volilno pravico še le po triletнем bivanju v okraju, kar je že samo na sebi vzelo tej stranki 11.000 volilcev; vrhu tega so pa kršč. socialci odrekli nad 3000 soc. demokratiških volilcev iz volilnih list, vse to jim je zmago prav znatno olajšalo.

Naročajte in širite „Domovino“! „Domovina“ izhaja trikrat na teden in stane mesečno 1 K.

Dopisi.

Iz Slov. Bistrice. Redni občni zbor „Čitalnice“ za društveno leto 1908/9 se je vršil ob povoljni udeležbi članov 18. t. m. Predsednik društva je v svojem pozdravnem nagovoru omenil zaslug dr. Urbana Lemeža, katere si je pridobil za razvoj „Čitalnice“ osobito pa za narodno stvar mesta in okolice s ponosno stavbo Narodnega doma, ki dela čast ne samo sedajni generaciji, ampak bo tudi pričala poznim rodovom o podjetnosti in narodno-gospodarski zavednosti sedanjega vodstva Posojilnice. Le ožjim znancem dr. Lemeža je znano vse prenaporno in nad vse požrtvovalno delo ter neštete skrbi, ki jih je povzročalo rodoljubnemu možu dveletno zidanje; toda z jekleno vztrajnostjo je premagal vse ovire, ki bi sicer zamogle imeti najusodnejše posledice. Zdaj je hotel „Avstrija“ popolnoma dogotovljen in urejen in s ponosom sme zreti Posojilnica na svoje trudapolno delo.

Občni zbor Čitalnice je izrekel dr. Lemežu svojo zahvalo in ga v priznanje njegovih zaslug izvolil soglasno častnim članom.

Tajnik Ig. Založnik je v svojem poročilu ožigosal osebna nasprotstva, ki se še tuintam pojavljajo med društveniki ter pozival navzoče baš z ozirom na dogodke zadnjih dni k skupnemu delu, ki je ravno v Čitalnici, našem skupnem ognjišču, mogoče. Blagajniško poročilo izkazuje 332 K 84 v dohodkov in 323 K 43 v izdatkov; v svrhu saniranja društvenega gmotnega stanja se sklenske zvišati mesečni prispevek za odbornike na 2 K za ostale člane pa 1 K. Pregledovalcem računov sta bila izvoljena Rud. Starovašnik in Ant. Špan.

Društveni odbor, ki je za prihodnje leto izvoljen se je konstituiral tako-le:

Predsednik dr. Urban Lemež, podpredsednik Milan Vrščič, tajnik Ignacij Založnik, blagajnik Mijo Schwarz, odborniki pa gđc. Otilija Feigel, Vek. Pinter in Miroslav Pirkmeier.

Pri slučajnostih se sprejme predlog tajnika Založnika, s katerim občni zbor odobri odborov sklep, vsled katerega je Čitalnica upravičena ustanavljati v svojem področju knjižnični, godbeni, gledališki in druge odseke.

Iz Središča. Ker je dopis v „Domovini“ z dne 25. septembra t. l. povzročil posledice, ki niso ne stvari v korist in katerih si morda ni želel ne dotični g. dopisnik in gotovo tudi ne g. urednik „Domovine“ s tem, da ni sprejel prvotnega, od g. tajnika v imenu odbora vposlanega odgovora, smatra odbor stvari na ljubo za potrebno, vposlati sledeči odgovor — eventualno, če ta ne najde mesta, odložiti svoje funkcije.

G. dopisnik naj nam dovoli, da na njegova izvajanja stvarno odgovorimo

in sicer točko za točko, kakor nam kaže pot njegov dopis.

Slavnostni govornik baje svoje naloge ni dobil rešil; on bi moral ob tej priliki (25 letnici) odkrivati nedostatke, bi moral grajati dosedanjo slabo društveno delovanje! Čudna terjatev! Mi poznamo g. govornika že precej let in reči moramo, da je vsakokrat svojo nalogo častno rešil.

Naše društvo „ni samo na papirju“, ampak deluje že precej let v zadovoljstvo svojih udov; prirejalo je leto za letom zabavne večere, mnogo gledaliških predstav, letos n. pr. so se uprizorili „Rokovnjači“, nudilo je občinstvu koncerte, preskrbelo je razna predavanja gospodarskega in zabavnega značaja, a kljub temu očita dopisnik, „do zdaj životari društvo v lepih spominih in ob paradah“, da „ne dela izobreževalno“, da „ovira vse družabno življenje“. Da so letos slučajno predavanja izostala, tega ni kriv odbor, ta je storil svojo dolžnost. Tajnik je osebno naprosil dva govornika, ki sta obljubila ugoditi prošnji odbora; prošnja pa, ki se je vposlala, da bi dobili za predavanje učitelja strokovnjaka, žal, še do danes ni rešena, akoravno že leži več kakor pol leta pri kompetentnih oblastih.

„Mladim se hoče dela in ker ga niso našli v „Edinosti“, so si ustanovili „Samski klub“ z bistveno istim namenom.“ Kdor ne ve, kako in zakaj se je ustanovil „Samski klub“, ta bi moral iz dopisnikovih besed sklepati, da so bili ti „Samci“ udje „Edinosti“ in da se jih je v tem društvu oviralo v delu. A temu ni tako. „Samci“ do sedaj še niso bili korporativno udje „Edinosti“; gotovo bi jih bila „Edinost“ prisrčno pozdravila in jim prav rada netila ogenj delavnosti.

Kar je v dopisu kritično resničnega, to potrdimo i mi, namreč, da so društveni prostori oddaljeni. Kdor pa trezno prerešetari naše razmere, ta se bode prepričal, da do sedaj nismo imeli drugih, za društvo pripravnejših prostorov na razpolago. Ako je dopisnik ud „Edinosti“, zakaj se pa ni oglasil o tej točki na občnem zboru dne 6. jan. t. l.? Gotovo je bil kot vnet narodnjak tedaj prisoten.

G. dopisnik zahteva „od tistih, ki se dajo voliti v odbor“, naj prirejajo „vsaj vsak mesec en zabavni večer“. Meni on te obiskane od mnogih ali uprizorjene le za „maloštevilne posameznike?“ Zabavni večeri ne stanejo samo „precej požrtvovalnosti in truda“, ampak še kaj družega, kar ima polzek rep.

Najbolj klasične besede dopisnikove so zgoraj omenjene „i se dajo voliti v odbor“. Ako je bil gosp. dopisnik prisoten pri zadnjem občnem zboru, tedaj je videl, kako so se posamezni udje kar po vrsti protivili sprejeti predsedniško, ozir. odborniška mesta. Za to dejstvo ni treba daljnih pojasnil, uzrok temu bode g. dopisniku dobro znan. Iz teh njegovih klasičnih besed pa bi si marsikateri mislil, da so sedanjí in poprejšnji odborniki komaj čakali, da so mogli in smeli zasesti ta častna mesta.

Kar se tiče sumničenja javne knjižnice, ni naša naloga, na to odgovoriti; to bode storil pripravljalni odbor sam.

Koncem pozivljamo g. dopisnika naj pride letos gotovo k občnemu zboru, naj nastopi z odprtí vizirjem; uverjen naj bo, da bode voljen v odbor, da ukrene „potrebno preosnovo pravil in vsega ustroja“, da nastane po njegovih nasvetih in njegovem delovanju društvo, „na katero bo lahko vsakdo ponosen“.

Konečno prosí odbor, kateremu je delovanje v društvu večja skrb kakor neutemeljena natolcevanja od strani

g. dopisnika, naj tajnik, g. Serajnik vsaj do prihodnjega občnega zbora, ki se v kratkem skliče, ostane na svojem mestu ter deluje po do sedaj si začrtani poti.

Za odbor bral. društva „Edinost“

J. Zdravec, t. č. predsednik.
V Središču, dne 17. oktobra 1908.

Štajerske novice.

— Gledališka predstava v „Narodnem domu“. V nedeljo nastopijo po dolgem odmoru na domačem našem odru zopet domači diletanti s predstavo „Svetinova hči“. Dolžnost nas vseh je, da gremo isti večer k predstavi in da tudi agitiramo med znanci in prijatelji.

— **Bojkot v Celju.** Vesela in mnogo lepih upov zbujajoča je prikazen, da se dobro drže bojkota slovenski delavci in mali obrtniki, dasi tuintam pri naših razmerah trpe kako škodo.

Zaplenjeno!

— Razsvetljava ulic je v naši slavni mestni občini celjski zelo pomanjkljiva, ponekod je pa kar nič ni. Tako ni n. pr. v drevoredu od mosta Južne železnice do mosta čez Voglajno niti jedne svetilke in je v sedanjih zimskih nočeh pod drevesi tako črna tema, da ne vidiš ni pesti pred seboj in da je prav nevarno vračati se tod iz okolice domov. Naši mestni očetje, ki so dovolili 500 kron podpore za šestdesetletnico pevskega društva nemških magnatov celjskih, kateri so dali na mestne stroške napraviti plinovo razsvetljavo v telovadnici nemškega telovadnega društva ter ne vedo, kako bi pojasnili pomanjkljaj 15 tisoč kron v računih mestne plinarne, ki so po nepotrebnem zazidali že toliko in toliko tisočakov iz mestne blagajne v nepraktično in v vsakem obziru pomanjkljivo klavnico in hladilnico — ti gospodje tako silno skoparijo, ko se gre za **jedno samo** nepotrebno svetilko v popolnoma nerazsvetljenem drevoredu. Na nasprotni strani je pa dolžnost okoliške občine, da postavi na poti proti Sv. Jožefu tudi **jedno svetilko**, kajti tudi tod hodi v poznejših urah precej ljudi v mesto ali se vrača iz mesta domov in gazi temo, da je groza. Kar je potrebno, mora biti, tu ne pomagajo ne izgovori, ne drugo. Mi istotako moramo plačevati davke kakor prebivalci Breka, Gaberjev in mesta Celja. Nadejamo se, da se ta nedostatek v kratkem odpravi.

— **Cesarjev jubilej dne 2. decembra.** Cesar namerava prebiti dan 2. decembra, ob 60 letnici nastopa vlade. v Schönbrunn pri Dunaju. Isti dan bo tam zbrana cela cesarska rodbina.

— **Nemški uradniki na Slovenskem.** Tisti marnberški sodni adjunkt, ki je prestavil „zvižajo“ s „Schweijneri“ (svinjarijo), je dobil v nekem nemškem političnem uradniku v Kranju vrednega posnemovalca. Neka trgovka na Koroški Beli je prosila za dovoljenje, da ustanovi filijalko (podružnico) svoje trgovine in to omenjenemu gospodu celo ustmeno povedala. Te dni pa je dobila vladni odlok, s katerim se ji daje koncesija za fjakarijo in da mora njen fjakarski voz nositi številko 1! Ta slučaj govori zopet jasno in glasno: ven z nemškimi uradniki iz slovenskih dežel.

— **Umrl je v Studenicah pri Poljčanah posestnik in tržan Jože Brecl.**

— Podružnici ljubljanske „Glasbene Matic“ v Celju se je posrečilo dobiti učitelja konservatorista, ki bo poučeval gosli in glasovir, glásbena harmonijo in teorijo, po zahtevi tudi kontrapunkt, kompozicijo in glas. zgovornost. Poučevalo se bo tudi zborovo petje za dečke in dekliške glasove (šolski zbor) in event. tudi dijaško petje in solopetje.

Vpisovanje se vrši v soboto, 31. oktobra od 3.—4. ure popoldne in v nedeljo, 1. novembra 1908 od 10.—12. ure dopoldne v društveni sobi v „Narodnem domu“.

— Amerikanski Slovenci so zborovali dne 11. oktobra v Clevelandu (Združene države) zaradi dogodkov v Ptuj, Celju in Ljubljani. Izvolil se je odbor, ki nabira prispevke za žrtve v Ljubljani.

— Poslanec Pišek mirno vleče svoje dijete in se ne briga za svoj razburjeni okraj, če prav vse nemški vrag vzame. Edini njegov čin letošnjega leta je, da je znanega kmetkega pisatelja Podravskega, katerega je v zadnjih letih toliko nezgod in nesreč zadelo, ovadil državnemu pravdnistvu v Mariboru zaradi nekega pisma, v katerem je Podravskega njega ostro prijel zaradi neke obljube. A državno pravdnistvo je kazensko postopanje, katero je povzročil ljudomili poslanec, nastavilo in gospod Pišek so se podali s podaljšanin nosom v svojo vilo v Peklu.

— Že zopet nesreča na paši. V Cvetkovi pod Mariborom so si kurili trije otroci posestnika Štruga na paši. Najstarejši, Miklavž, je šel v gozd po drva in pustil 6 letno Klaro in 5 letnega Otona sama pri ognju. Oto je prišel ognju preblizu, obleka se mu je vnela in je dobil tako težke opekline, da je drugi dan umrl.

— Za „Südmärk“ prirede mariborski Nemci dne 9. novembra na predvečer Schillerjevega rojstnega dne velik šoh v kazini. Schiller bi se v grobu obrnil, ako bi vedel, da izablajo nemškutarji njegov spomin za — „Südmärk“.

— Premeteni poštni urad. Poštni voz v Št. Ilju je imel doslej dvojezični napis. Sedaj so ga pobarvali in da ne bi razburjali Nemcev z dvojezičnim napisom, so napravili na rmeno pobarvanem vozu dve veliki črni črki (seve nemški) K. k. Sedaj je šeniljskim nemškutarjem odleglo!

— Nemška temeljitost. Na utrakvističnih šolah se mora poučevati naša deca po nemških berilih — vsaj v tretjem oddelku, ako je šola enorazredna. Da so stare izdaje vse polne napak, se ne bomo čudili, ali od novih izdaj bi lahko vendar zahtevali, da bi imele tvarino porazdeljeno tako, da bi vsaj resnici odgovarjala posebno, ker smo prisiljeni držati se knjig, katere so potrjene od višjih šolskih oblasti. Učitelj — posebno slovenski učitelj — se ne more ravnati po teh knjigah, ako ne bo bito zgodovinski resnici in drugim resnicam v obraz. Da ne bomo delali nemškim učenjakom krivice, pogledajmo si Frisch-Rudolfovo tretje berilo za obče avstrijske ljudske šole, izdaja C — 268. Die Herzogseinsetzung in Kärnten — predzadnji odstavek na strani 382: Nach aufgehobener Tafel ging der Zug auf das nahe Zollfeld zum Herzogsstuhl, der, aus römischen Bau- und Inschriftsteinen zusammengefügt, sich noch heute an dieser Stelle erhebt.

Značajan učitelj — bodisi slovenski ali nemški — mora šolski mladini pojasniti, da sta ustrelila nemška učenjaka Frisch in Rudolf, dva velika kozla. Pripomni moram, da je veleni Frisch ravnatelj deželne izobraževališča za učiteljske in c. kr. okr.

šolski nadzornik v Mariboru. Nam se smilijo uboge študentke, koje se pita s tako zgovornostjo godljo; pomilujemo tudi ministerstvo, ki dovoljuje take učne knjige, ali bolje, ki gre takim „pedagogom“ na limanice. Naši nemški učitelji-tovariši naj pregledajo celo delo, naj ga v svojih listih po vrednosti ocenijo, sicer so vredni, da jih še nadalje smatra njih lastna „telegrafia“ za „Unteroffiziere der Gesellschaft“.

— Nemški „Schulverein“ je daroval učila za kamniško šolo pri Mariboru, mladinske knjižice za radvajnsko šolo, sobno opravo za otroški vrtec v Vojniku. Misli se na 2. razred šole v Velenju, ker šteje 1. že 60 otrok in na predajo šole v Šoštanju v deželno upravo (!).

— Iz Ljutomer. Umrli lekarnar Schwarz, nekaj čitalničar in slovenski pevec je bil pozneje hud nasprotnik Slovencev. Njegov sin je zahteval nemško molitev na pokopališču. Jeden očenaš je odmolil duhovnik nemški, a ker nikdo ni odgovarjal, vršile so se nadaljne molitve slovenski. G. Schwarz bi pač moral nekoga plačati, da bi nemški molil, a tega baje on ne stori rad. — Pokojnika so spremljali k zadnjemu počitku naši „tudi“ narodni veteranci polnoštevilno.

— Ljutomerčanom. Boj med slovenskima strankama je vsled zadnjih dogodkov ponehal. — A ne mislite, da to občutijo naši Nemci! — Namesto, da bi sedaj s skupnimi in podvojenimi močmi delali proti narodnemu nasprotniku smo vsled pobratimstva ljubezni tako pijani, da nič ne vidimo, kaj se krog nas godi. — Se je že kdo povprašal, kaj je s tistim kamenjem, ki je bilo v nemški šoli pripravljeno za slovenske zborovalce? Kaj je z nemškimi napisi na pošti, na železniški postaji, kaj je z nemškimi uradniki, ki zapostavljajo povsod naš jezik?! Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

— V Ljutomeru se išče naroden steklar. Ker daleč na okrog ni slovenskega steklarja, je obstanek tu zagaran. Na razpolago ima že prav lepo štacuno z magacini na prav ugodnem prostoru v trgu. Natančnejša pojasnila daje uredništvo „Domovine“.

— Podhamer pri Ljutomeru. V nedeljo se je vršila v Ljutomeru šolska tombola. Ko stopim po isti ob 11. uri ponoči na cesto, obdala me je taka tema, da nisem vedel, kod bi se naj obrnil. Mislil sem si: „Ti frdacani lampar lotmerški! Gnes je že premalo olja vlival v svetilke, ker imajo Slovenci veselico.“ Vprašamo g. župana notarja Thurna, zakaj baš takrat svetilke najkrajše gorijo, če imajo Slovenci kako zabavo ali veselico? Zakaj pa gorijo svetilke zmiraj ravno ob mesečnem svitu? — Še nekaj vam moram g. urednik povedati. Letošnja kapljica je prav izborna. Le škoda, da nam naši gostilničarji isto predrago točijo, kupujejo pa tako po ceni. Tega ne bomo dolgo prenašali. O tem drugič več.

— Ustrelll se je s svojo službeno puško v Gradcu vojak Vončina. Bil je pri vojaškem oskrbovalnem uradu.

— Govor vojnega min. Schönaicha v delegacijah je vzbudil opravico ogorč nje v Ljubljani in po celem Slovenskem. G. minister je tako govoril kakor bi čital poročilo kake židovske „Tagespošte“ ali pa celo celjske „vahtarice“. Kdo pa je oni 27. pešpolk, katerega je tako pral? „Pozabil“ je menda na graške dogodke l. 1898, ob času znanih graških nemških izgredov. Takrat je napadla na ulici (Volkgartenstr.) ponlična druhal stražo bosanskega pešpolka št. 2. Straža je streljala v zrak po pomoč — dasi bi imela po ministru

Schönaicha izjavi ne le pravico temveč celo dolžnost streljati v razdivjano nemško množico. Šele zdatna pomoč je rešila vojake iz resne nevarnosti.

Zaplenjeno!

Žal, da tega ni omenil dr. Korošec v svojem govoru v delegacijah, ker je dogodek preznačilen za razmere v „pravni“ Avstriji.

— Jubilejna sadna razstava na Dunaju. Od 5. do 11. oktobra se je vršila na Dunaju jubilejna razstava štajerskega sadja, na kateri so bili odlikovani sledeči Slovenci: Henrik Likar na Blanci (srebrna državna kolajna), kmetijska podružnica v Šmihelu nad Mozirjem (srebrna kolajna štaj. kmet. družbe), nadržitelj Franc Praprotnik (isto), Al. Senekovič pri Sv. Ani na Krembergu (isto), častno darilo kalisindikata v znesku 50 kron poštar Ant. Goričan v Mozirju, nadržitelj Tomo Kurbus v Slivnici pri Celju (diplomo štaj. vrtnarske družbe in 10 K), župan Fr. Ferlinec v Šmarju (diplomo štaj. vrtnarske družbe), okr. zastop ormoški (isto); diplomo štaj. sadjerejsk. društva so dobili: kmet. podružnica pri Malinedelji, trg. R. Pevec v Mozirju, Martin Roškar v Gočovi, sav. kmet. zadruga v Braslovcah in vinotržec Fr. Seršen v Ljutomeru.

Druge slovenske dežele.

— Spominska plošča na S. Jenkovi rojstni hiši. Predvečajšnjim je nekdo v „Slovenču“ kategorično zahteval od „Pisateljskega društva“ v Ljubljani, naj napravi na S. Jenkovo rojstno hišo — spominsko ploščo. A v „Narodu“ odgovarja nekdo v imenu omenjenega društva, da Simon Jenkove rojstne hiše sploh več ni, ker je — pogorela in je ostalo le še nekaj groblja.

— Slovenska trgovska šola v Ljubljani. Z novembrom t. l. se otvori pripravljalni razred za slovensko trgovsko šolo v Ljubljani in zadržna šola. V pripravljalni razred se bodo sprejemali učenci, ki so dovršili najmanj ljudsko šolo in so stari 13 let, na zadržno šolo pa učenci, ki so dovršili ljudsko šolo in so stari 16 let. V pripravljalnem razredu znaša šolnina 50 kron, pouk na zadržni šoli je brezplačen; deželni odbor kranjski pa lahko oprosti tudi plačevanja šolnine v pripravljalnem razredu. Vpisovanje se bo vršilo dne 13. in 14. novembra od 9. ure dopoldne naprej v II. nadstropju hiše na Kongresnem trgu št. 2. Učenci naj se takrat zgledajo osebno v spremstvu svojih starišev ali njihov namestnikov pri ravnateljstvu ter naj prineso s seboj krstni list in zadnje šolsko spričevalo. Redni pouk se prične dne 16. novembra.

— Deželnozborske volitve v Dalmačiji. V pondeljek so se vršile volitve v kmetijskih občinah. Izvoljenih je 14 Hrvatov (7 hrvaške narodne stranke, 6 pravašev in 1 divjak) ter 6 Srbov.

— Tujski promet na Koroškem. Koroški deželni zbor je dovolil koroški deželni zvezi za pospeševanje prometa s tujsi letnih 4.000 K podpore. Dognalo se je, da prinašajo tujsi letno do 7 in pol milijona kron v deželo. Naš štaj. deželni zbor, oz. odbor pa ni dovolil Savinski podružnici slov. plan. društva, katera edina skrbi za povzdigo prometa s tujsi v divnih Savinskih pla-

ninah niti vinarja; dež. odbor se celo ni sramoval na nečuden način razžaliti in sramotiti omenjeno podružnico. Tako skrbi štajerska dežela za prospeh tujškega prometa na Spod. Štajerskem.

— O izgredih v Pragi poročajo, kakor vedno vsi listi napačno z očitnim namenom Nemce oprati in zvaliti vso krivdo na Čehe. Tako so ti listi poročali tudi o dogodkih v Ptuj, Celju, Mariboru in v Ljubljani. Tudi „Frankfurter Ztg.“, katera se je delala vedno nepristransko in pravično, je poročala o dogodkih v Pragi tako-le: „Policija se drži pasivno, praški nemški krogi so vsled postopanja policije zelo ogorčeni, ker menijo, da policija dela to po navodilu ministerskega predsednika, kateri se hoče maščevati zaradi nemške obstrukcije v češkem deželnem zboru.“ Če se najtreznejši nemški list ne more povspeti na višjo stopnjo politične poštenosti in dostojnosti, se pač ne smemo čuditi, da vsi drugi nemški listi počenjajo prave orgije v lažeh, v pačenju resnice in v obrekovanju.

Svetovne vesti.

— 3 tisoč oseb mrtvih. Londonskim listom se poroča, da je razsajal v pokrajini Sangčou na Kitajskem grozen vihar, kateri je porušil 3600 hiš. Okrog 3000 oseb je zgubilo v razvalinah življenje.

— Pt. vi sneg se oglašja pomalem tudi na jugu države. V Zagrebu so ga dobili minul petek; isti dan tudi na zahodnem Štajerskem. Iz Šopronja na Ogrskem se poroča, da je tam nek kmet zmrznil.

— Nazadnjaštvo ruskega naučnega ministerstva. V začetku zimskega tečaja se je zglasilo na ruskih vseučiliščih 5000 deklet za slušateljice, a ruski naučni minister Švarc (nomen est omen) je odločil, da se jih sprejme le 1500. Klasičen primer za postopanje ruske birokracije.

— Štirideset tisoč srbskih pušk zaplenjenih. Kakor poročajo iz Semlina, je došlo tje 40 tisoč pušk in 10 tisoč revolverjev za Srbijo. Orožje je bilo zaplenjeno.

— Nemški zrakoplovec Zeppelin ima že novo zrakoplovno ladijo, s katero se je v pondeljek znova dvignil, peljal čez bodensko jezero in se srečno vrnil v Fridrichshafen nazaj. Za staro pogorelo ladjo se je nabralo v Nemčiji okrog 6 milijonov kron.

— Odprava pouka nemškega jezika v Galiciji. V Galiciji zahtevajo Poljaki, da se naj v bodoče na nobeni ljudski šoli v Galiciji ne sme učiti nemščina (to je naperjeno proti nekaterim nemškim ljudskim šolam v Galiciji) in da se naj ne skuša iz nemščine pri vsprejemu v srednje šole.

— Ponovno izzivanje nemških visokošolcev v Pragi. To, kar slovenskim visokošolcem v nemških mestih ni dovoljeno, bi radi imeli Nemci po vsej sili v Pragi. Ako se je doslej molče trpelo, da so nemški burši izizivali občinstvo na praških ulicah, so sklenili Čehi, da se to v bodoče ne sme zgoditi in zato je prišlo minulo nedeljo ob priliki „bumla“ nemških visokošolcev zopet do nemira. Policija je sicer skrbel za varnost Nemcev; na Grabnu je bilo zbranih do 500 policajev peš in na konjih, da so ščuvali nemške mlekozobe izzivače, katerih je prišlo okrog 50 v barvah, ostali pa „civilno“ iz „Nemškega doma“ na ulico in so začeli hoditi gori in doli. Kakor hitro jih je množica zagledala, so zatoneli urnebesni „hanba“ (fej) klici ni žvižgi. Ker so Nemci izzivali s klicij v pesmimi, je bil položaj čedalje nevarnejši in je morala policija dijaštvo potisniti v „Nemški dom“ nazaj. Nemci so se temu trdovratno upirali in prišlo je pri vratih do krvavih spopadov med policijo in nemškim dijaštvom. Nekaj policajev je bilo resno ranjenih. Na to je nastal mir. Cel dogodek pa kaže, „pametno“ postopanje avstrijske državne policije. Da niso pustili Nemcev na cesto, pa bi bil mir! Čemu pa se pri nas prepoveduje slovenskim društvom vsak javen nastop na ulicah!

— Za italijansko pravno fakulteto v Trstu. Dne 21. t. m. so imeli italijanski dijaki na Dunaju šoh, na

katerem je bila sprejeta resolucija, v kateri pozivajo svoje poslance, naj zahtevajo od vlade, da nemudoma osnuje v Trstu pravno fakulteto z italijanskim učnim jezikom. zahteva nadalje priznanje doktorata medicine, filozofije in tehnike, doseženega na visokih šolah v Italiji. Italijanski dijaki so sklenili, da bodo začel silno agitacijo na dunajskem in graškem vsenčilišču ter da bodo delali z vsemi sredstvi na to, da se izpolnijo njih zahteve. Po shodu so demonstrirali pred naučnim ministerstvom in pred palačo ministerskega predsednika. Policija je demonstrante razgnala.

— VIII. mednarodni kongres socialnega zavarovanja v Rimu. Dne 12. t. m. sešel se je ta kongres, katerega se je udeležilo 1500 delegatov vseh civiliziranih držav in ki je v zgodovini socialne politike v resnici znamenit dogodek. Prvi kongres te vrste se je vršil v Parizu 1889. l., zadnji pa 1905. l. na Dunaju. Lahko rečemo, da so ti kongresi dali povod in temelj k znanstvenim in praktičnim pripravam novega socialnega zakonodajstva. Od zavarovanja proti nezgodam do starostnega in invaliditetnega zavarovanja, od bolniških blagajn do zavarovanja proti neprostovni nezaposlenosti, počenši z zdravstvenimi odredbami pa do zavarovanja materstva, vse to je delo socialne politike, katere namen je izboljšanje gospodarskih in moralnih razmer delavskih slojev, o vsem tem se je razpravljalo na teh kongresih. Letošnji kongres je tem bolj znamenit, ker se bavi z vprašanji, ki stoje v raznih državah na dnevnem redu. V Avstriji stojimo pred reformo socialnega zavarovalstva in pred uvedbo splošnega starostnega zavarovanja. V Italiji se pripravlja nov zakon o zavarovanju proti nezgodam, predložen je parlamentu projekt o zavarovanju materstva in parlament sam je sprožil misel o razširjenju zavarovanja proti nezgodam tudi na kmetijski stan. Kongres se je prvi dan bavil s poročili o razvoju socialnega zakonodajstva v raznih državah. Na dnevnem redu so pa med drugimi tudi ta le vprašanja: Naloga zdravnika pri socialnem zavarovanju; ustanovitev posebne stolice na vsenčiliščih za socialno medicino; izobrazba uradništva za delavske zavarovalnice, bolezen in nesposobnost za delo sama na sebi in v njih medsebojnih odnosih z obzirom na njih omejitve ter na zavarovanje, boleznin vsled poklica, njih omejitve in zavarovanje proti njim; ureditev zavarovanja materstva, materske bolniške blagajne, zavarovanje vdov in sirot (zavarovanje za slučaj smrti) zavarovanje proti neprosto voljni nezaposlenosti. — Vse sami važni predmeti socialne politike, s katerimi se bodo v kratkem pečali tudi parlamenti in vlade raznih držav.

Razpis službe okrožnega zdravnika

Podpisani odbor razpisuje s tem službo okrožnega zdravnika zdravstvenega okrožja Ljubno v Savinski dolini z letno stalno plačo 1640 K.

Slovenščine ali katerega slovanskih jezikov zmožni prosilci naj svoje običajno opremljene prošnje tu sem vložijo do 30. novembra t. l.

Odbor zdravstvenega okrožja Ljubno,
dne 15. oktobra 1908.

596 5-2 Načelnik: **Fr. Juvan.**

**Naročajte plačilne listke
dr. sv. Cirila in Metoda.**

Velike skrbi

moje soproge so odpravljene, odkar ima v rabi **„JOHNOV“** perilni stroj, s katerim se pere sneženo belo, se ne trga perilo, prihrani kurjava, čas in delo, torej tudi denar in sicer — najmanj 75%.

Stroji se lahko ogledajo v trgovini z železnino **Merkur, P. Majdič, Celje** ki pošilja cenike zastonj.

587 5-3

Krepak deček

poštenih starišev z dobro šolsko izobrazbo se sprejme v uk v trgovino z mešanim blagom in eden trezen

konjski hlapec

starejši, se istotako sprejme pri **Karolu Cimperšku**, trgovcu v Sevnici ob Savi.

598 3-1

254 10-10

Brazay-jevo Francevo žganje

je tekem 40 let skušeno domače zdravilo zlasti proti migreni, influenci, protinu, reumatizmu, služi za okrepljenje oči, za grgranje. Nedosežno dobro za masažo, najboljša sredstvo za lase. — Dobi se povsod, kjer pa ne, se obrnite na **BRAZAY-A**, Dunaj III/2, Löwengasse 2 a.

Razpis stavbe.

Dne 8. novembra t. l., ob 10. uri predpoldne bo v Marija-reški šoli manjševalna dražba za oddajo poprave šolskega stanovanja in za prezidavanje ene sobe.

Stavbeni pogoji in načrti se lahko vpogledajo v šolski pisarni.

Izključna cena znaša 3.177 K, vadij 318 K.

Krajni šolski svet v Marija Reki, dne 27. oktobra 1908.

599 1

Janez Dolar, načelnik.

RUDOLF HAVELKA modna trgovina v Ptuj

priporoča p. n. občinstvu za jesen in zimo najnovejšo blago za dame in gospe v raznih kvalitetah, kakor tudi raznovrstno platno za životno in posteljsko perilo. Nadalje nudi preproge, garniture, volnene in čipkaste zastore čevlje najboljšega izdelka za dame in gospe, dežnike, zavratnice, ovrtnike, pletene in likane srajce, ter vsakovrstno drugo v manufakturno stroko spadajoče blago po primernih cenah. — Postrežba točna in strogo solidna!

536 41-16

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke **VINCENC KVEDER** žalec v Savinski dolini, Stajersko.

18 130-117

Steckenpferd

lilijno mlečno milo

Najmileje kožno milo.

Zvezna tiskarna

Schillerjeva ulica
Celje: Stajersko.

Izvršuje v svojo stroko spadajoča dela ohusno in po konkurenčnih cenah.

J. Zabukošek

krojač v Celju, Glavni trg št. 18

priporoča svojo dobro založeno trgovino izdelanih oblek vsake vrste po najnižjih cenah. Naročila po meri se izvršujejo v najkrajšem času dobro in solidno ter po nizki ceni. V zalogi imam tudi haveloke in nepremočne pelerine.

578b 11-2

579a 11-2

Posebej pa se še priporočam cenj. prebivalcem Trbovelj in okoliče ter naznanjam, da prodajam ob vsakem plačilnem dnevu v hiši g. Plevčaka narejeno obleko ter jemljem mero za raznovrstne obleke.

Blasnikova in družinska pratika

se dobiva na drobno in debelo v Zvezni trgovini v Celju.